CORNELII TOLLII

AD

PIERII VALERIANI

DE LITERATORUM INFELICITATE

Librum

APPENDIX.

AMSTELODAMI.

Apud *Cornelium Ioannis*.

Anno. 1647.

Nobilissimo, atque Amplissimo Domino,

JUSTO VYGHIO,

Domino in Isendorn, & in suprema

GELRIÆ *Curia Consiliario*,

CORNELIUS TOLLIUS

S. P. D.

Nobilissime Vir,

ROganti typographo, anne haberem aliquid, quo auctior, atque ob novitates gratior, redderetur Pierii, quam paraverat, de Literatorum infelicitate editio; respondi, in memoria esse eruditorum aliquos, fortunæ itidem

 incer-

incertis notabiles, qui appendicis loco adjungi possent. Et lubentius quidem operam illi meam addixi, quòd de calamitatibus eorum, atque infortuniis, cogitanti in mentem incideret poetarum illud ingeniosissimi:

Suntque ea doctorum monumentis mista virorum.

Illi itaque, quorum ego inflicta indignissimè ab aliis mala, qualicumque officio, recenseo, in optimam, atque certissimam Tuam clientelam, VYGHI præstantissime, tradere se gestiunt. Nam sive Appendix mea hujusmodi est, ut excusatione egeat; sive ut laude aliqua posset digna videri; neminem habeo, cui potiùs, quàm Tibi, oblatam velim. Tu enim is es, in quo uno cunctas habitare virtutes, quas

in

in aliis etiam singulas admirari solemus, omnes uno ore fatentur. Sed nolo verecundiam ingenii Tui prolixâ laudum commemoratione onerare, neque me tam patenti campo immittere, cùm foret hoc χεδὴν πρήσσειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης. Hanc igitur operam, etsi levem, & indignam propè, quæ Nobilitati Tuæ inscribatur, nihilominus offerre Tibi & publico, & privato nomine, adducor. Publico, quia nemo est, qui Te non colat plurimum, atque observet: privato, quia cùm tot argumentis perspecto singulari amore constanter adeò immerentem me prosequaris, graviter peccarem, si vel minimam occasionem prætermitterem, dandi gratissimi pariter, atque observantissimi animi fidum pignus. Lubens præstæ-

rem majora, dignioraque celeberrimo Tuo nomine, si non facultas minùs, quàm voluntas, impediret. Nunc quando ea nondum possim, patere, obsecro, adfectus, animique in Te mei extare hoc, cujusmodi sit, testimonium; meamque sive temeritatem, sive audaciam, æqui, bonique consule. Ego interea, quod semper facio, Deum Opt. Max. venerabor, Amplissimo Senatui, ac universæ Gelriæ, incolumem Te quàm diutissime præstet. Amstelodami III Kal. Maji. CIƆIƆCXLVII.

Nobilissimo Tuo nomini

devotus

Cornelius Tollius.

SYL-

Syllabus Eruditorum, quorum infortunia in Appendice narrantur.

Hiero-

COR.

CORNELII TOLLII AD PIERII VALERIANI DE LITERATORUM INFELICITATE

Librum APPENDIX.

NEscio, unde tantum Fortunæ erga literatos odium, ut assidua in eos emittat adversitatum fulmina. Aliud enim promerentur magni illi Musarum alumni; neque debita virtutibus illorum crudelitas. Clavos quidem trabales, cuneos, uncos, aliáque sævitatis instrumenta, Antiquitas Fortunæ tribuit; sed non ut exerceret in immerentes. Quantum igitur aberrat incerta, & volubilis illa Dea, eos semper excruciando,

ciando, qui summâ potiùs felicitate, quàm levissimâ miseriâ, sunt digniores. Utinam & ipsa iratam quandoque habeat Nemesin, quòd usqueadeo optimis sit iniqua. Ferendum aliquo modo esset, si solâ adhuc paupertate affligeret viros eruditos. Videri enim jam tum posset consulere velle literariæ Reipubl. quia bonæ mentis assecla paupertas, & ἁ πενία μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει. Non autem consistit intra tam angustos terminos. Addenda sunt exilia, captivitates, violenta mors, honorum defraudationes, & innumeri calamitatum modi. Quot ex sola Italia collegit Pierius sui propè temporis viros, præter eruditionem fortunæ etiam ludibriis insignes! Qui tamen cùm nonnullos reliquerit, (quis enim omnes recenseat) & ætatem ejus consecuti sint alii, memoratu nihilo indigniores, non ingratum fore putabam, si quos omisit Pierius, ego adderem: non omnes quidem, sed qui memoriæ obversarentur. Fortasse aliàs dabitur pleniùs tractandi occasio.

Qui itaque, ætate suâ, primas in eruditione tenuit, teneat quoque hîc, Franciscus Philelphus; cujus & virtus, & calamitas, in conspectu pariter fuere. Hic, cùm pater inops, quique ex diurno labore in diem viveret; mater, cui ad quæstum nihil nisi femur superesset; Patavii à quibusdam receptus, egregiam studiis operam navabat. Ea verò civitate ob illicitos amores pulsus, in Græciam abiit; utque de Caballino fonte potaret Parnassum montem, & simul in Athenarum ruinis immortalium philosophorum lustravit vestigia. Inde porrò Byzantium profectus, summi viri, Emanuelis Chrysoloræ, filiam uxorem duxit; quæ Græcæ elocutionis magistra, quotidiano usu Atticorum accentuum dulcedinem docili conjugis ori instillabat. In Italiam postea reversus, & Græcè juxta, ac Latinè perorans, carus admodum fuit Principibus omnibus, atque ante alios Eugenio, Pontifici Maximo, Alphonso regi, & Francisco Sfortiæ. Nullam certè spem nobilio-

Franciscus Philelphus.

lioris gloriæ Latinis æmulis de Romana facundia ; nullam de Græco lepore vel ipsis Græcis reliquisset, nisi tantus eloquentiæ fluvius paullatim in vitiorum paludes abscedens, clarissimi profluentis dignitatem amisisset. Tum quoque eò red█e sors ejus, unde primitus fuerat orta. Florentiæ enim dum viveret, confictas aliquamdiu mentiebatur divitias; donec fames postea ostentationem vinceret, & supplicem compelleret ab alio vitæ subsidiũ petere. Quin imò, cùm æs alienum grande conflâsset, in carcerem à creditoribus conjectus est; quo vix sese, sumtâ per usuram pecuniâ, liberauit. Mox gravior consecuta calamitas; &, ob quæ delicta incertum, à Florentinis publico docendi exercitio privatus, urbe expulsus, atque in exilium actus, Senas petiit. Sed & ibi parcè, ac duriter vitam agens, miseréq; aliquando verberibus exceptus, Bononiam concessit. Verùm hac etiã ejectus civitate, Mediolanũ profectus est, ubi securius sibi fore domicilium sperabat. At rursus infelicem

licem frustrata spes, neque lætior illuxit dies. Quamobrem procellis, & tempestatibus quotidianis, oppressus, alium sibi portum circumspicere cogebatur, quo reliquum vitæ & utiliùs, & quietiùs posset transigere. Quadã ad Matthæum Pisaurensem epistolâ narrat ipse, quomodo Cremonam se postea advenientẽ universa civitas & viderit, & honoraverit egregiè. Sed ubi accidisset, ut mercenaria sua serva, pestilentiali morbo correpta, vitam subitò deseruisset, ingens adversùs se exortus sit tumultus, quem insana illa plebecula concitârat. Continuò cum universa familia urbe fuisse exclusum, & non sine magno quidem vitæ periculo. Vagatum se in campo omnium egenum, atque in tam repentino insanientium hominum motu, consilii etiam expertem. Tandem, furore illo sedato, à primoribus in suburbanam civis cujusdam villam deductũ, tantisper incolendam, donec publicâ diligentiâ aliter suæ & rei, & dignitati, provisum foret. Interim incommodius impingi sibi nil

poſſe; cunctáque abeſſe, præter pulices, culicéſque, & muſcas. Vixit ad exactam ætatem, nonagenario ſcilicet proximus; periitque Bononiæ, adeò diſſipatis rei domeſticæ rebus, ut ad procurandum funus & cubiculi, & coquinæ, inſtrumenta fuerint divendita.

Iacobus Picolominus, Cardinalis Papienſis.

Coævum Philelphus habuit Iacobum Picolominum, Papienſem Cardinalem, reliquâ quidem vitâ, præterquam obitu, mediocriter felicem. Amannatorum familia non ignobili Lucæ genitus, prima in oppido Piſciæ literarum rudimenta jecit. Iam verò adoleſcens Florentiæ ſub Carolo, & Leonardo, Arretinis, Poeticæ, Rhetoricæque operam dedit, & Romæ poſteà à Cardinale Firmano ad ſecreta eſt adſcitus. A Calixto deinde tertio, qui Nicolao Quinto, Pontifici Max. ſucceſſerat, eodem Secretarii munere ornatus, & Apoſtolicorum præterea diplomatum ſcriptor conſtitutus eſt. Calixto defuncto, adſumtus ad Sedem Pius Secundus; qui, ipſo Pontificatûs die, eandem illi dignitatem continua-

tinua-

tinuavit; deinde Papienſi Eccleſiæ præfecit, ac paullò poſt Cardinalem creavit. Hîc ſeſe ſtitit viri felicitas, qua non admodum diu frui licuit. Præclari erat ingenii, ac ſi aliter mori contigiſſet, majoris conſilii fuiſſet habitus. Habitabat ad Tyberis ripam modicis ædibus, iiſque non ad pompam ornatis; quoniam divitias non quæſivit modò, ſed & in aliis vehementer deteſtabatur. In Vulſinienſes aliquando, tridui iter ab urbe Roma, ſeceſſit, æſtivi aëris vitandi gratia, ſicut quolibet ferè anno conſueverat. Cùm verò quartanâ aliquantulum laboraret, ad depellendum phlegma, quod ſtomacho inhærebat, ignobilis Picentini medici conſilio accepit helleborum, malè quidem temperatum. Quo hauſto, altiſſimo ſomno correptus, minùs diei ſpacio, in oppido Laurento, exſpiravit.

Eâdem tempeſtate magnum illud Græciæ decus claruit, Georgius Frapezuntius, undiquaque quidem feliciſſimus, niſi laceratus nimium Plato inflixiſ- *Georgius Frapezentius.*

ſet miſerias. Cùm enim Peripateticum ſe profiteretur, unúmque ſemper Ariſtotelem extolleret, uſque adeò ſuperbâ, & contumelioſâ fuit aure, ut ne divinum quidem Platonis ingenium laudari pateretur, ejuſque dogmata, & mores peracerbè, famoſo edito volumine, proſcinderet. Tantam in Trapezuntio, quamvis ſibi conjunctiſſimo, audaciam ferre non potuit illuſtri eruditione, ac facundiâ, Cardinalis Beſſarion; ſed ſcripto ad defenſionem ſummi Philoſophi libro, ingenio, memoriâque privavit calumniatorem. Redacto quippe in delirium Georgio omniũ rerum, elabebatur memoria; ita ut alter Orbilius literarum oblivio, Romam circuiret, obtrito pallio, & nodoſo ſcipione vacillantis gradum ſuſtinente. Præter Beſſarionẽ æmulos quoque, & infeſtos ſibi, habuit Joannẽ de Monte Regio, Theodorum Gazam, ac Joannem, Epiſcopum Alerienſem. Imò Regiomontanus, cùm libris iis, quibus Theon Alexandrinus defenditur, reprehendiſſet verſionem, & commentaria

taria Trapezuntii in Ptolemæum περὶ μεγάλης πραγματείας, à filiis ejus veneno creditur extinctus. Filius autem Andreas patris sui versionem, & commentaria in Ptolemæum, Sixto Pontifici dedicans, patrem ait Româ, propter æmulorum invidiam, Neapolim decessisse, ibique comiter ab Alphonso rege susceptum, paullóque post mortuum. Sed officiosum magis, quàm verum, filii pro patre testimonium videtur.

Habeat quoque inter infelices locum Pierius Valerianus; qui in Contareno suo omnium propè meminisse videtur, præterquam sui ipsius. Et credo eam ob caussam de Literatorum calamitate dialogum instituisse, quòd ipse faventem parum senserit Fortunam. Ab ineunte ætate amico fuit erga literas animo; sed cùm annum vix nonum implevisset, parente in militiâ defuncto, rerum domesticarum curâ ab humanioribus studiis disturbatus potiùs, quàm aversus est. Quandoquidem igitur res domi esset *Pierius Valerianus.*

angusta, egena mater, & duæ sine dote aliqua sorores, Patriciis quibusdam Venetis servire per egestatem cogebatur. Verùm ne tantum quidem proderat ista servitus, ut vel inde mater, sororesve, aliquod inopiæ suæ levamen sperare possent. Queritur hæc ipse in elegia, quâ vitæ suæ calamitatem luget:

At genitrix pauper, geminæ sine dote sorores;
Quas miseras frustra spes fovet una mei.
Exposcunt à me fraterni præmia juris;
Sed chartas nullas, carmina nulla, volunt.

Ab Urbano demum Valerio, patruo suo doctissimo, liberalibus disciplinis institutus, eam consecutus est eruditionem, quam ex operibus ejus quilibet facilè perspexerit. In paupertate exinde aliquantulum felicior; donec senio confectus Patavii; non sine luctu totius Academiæ, ac præsertim Corraniorum, diem clauderet supremum.

Sunt

Elisius Calentius. Sunt etiam, quibus jucundior nonnihil esse soleat infelicitas; præsertim iis, quorum medullas tabe crudeli amor peredit. Hos inter repono Elisium Calentium, poetam insignem, & Pontano, Actióque, maximè carum. Fuit is in varios carminum modos repentinâ largitate mirabilis: sed sæpiuscule amatoriis incendiis juveniliter ustulato, æquo torrentior vena, tanquam crebris impulsa casibus, nequaquam liquidissimè profluebat. Multa scripsit præclara, intérque ea non infimæ laudis quatuor Elegiarum libros ad Angelum Colotium. Elisius verò amore nimio perditus, oblitúsque rei, cùm elegis inanibus diu hæsisset, serò tandem sensit, in omnibus defuisse sibi Fortunam. Summa denique paupertas, atque inopia mortis gradum corripuere: quæ statâ vix ætate è vivis eripuit Calentium.

Augustinus Niphus. Et accidere sæpius videmus, senes, dum amant, amentes, veréque miseros fieri. Fuit hoc itidem malo afflictus inter Aristotelicæ

telicæ ſectæ profeſſores non infimi loci Auguſtinus Niphus, vir ingenio fertili, liberali, & ad proferendas fabulas, etiam in ſuggeſtu, perjucundo. Scripſit ampla in univerſum Ariſtotelem commentaria, & laudatum maximè pro Averroë adverſùs Algazellem librum. Parto demum otio, & podagrâ obrepente, calamum ſtrinxit in aſtrologos, augures, & cæteros iſtius farinæ homines. Septuagenarius autem nihilo in Venerem frigidior, non cogitabat illud Mæonidæ: Γήραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι. Verùm ſeneſcente ſimiliter uxore, puellæ impotenti amore ad inſaniam uſque correptus eſt: ita ut Philoſophus, atque podagricus ſenex, ad tibiæ modos, etiam in publico, ſaltans, ad pudorem, & fautorum miſericordiam, ſpectaretur. Tandem nocturno refrigeratus itinere, &, dum Sueſſam redit, tumefactis tonſillis ſuffocatus, interiit.

Bartholomeus Cocles. Artis ſuæ, & divinationis, vera nimium ſcientia necem acerbam attulit Bartholomeo Cocliti. Bononiæ

rioniæ humili genere natus, admirabili, ac divino propè vaticinandi fuit ingenio, egitque metopofcopum, & chiromantem, non fine magno aftrologorum pudore; qui laboriofis genituræ fupputationibus nonnumquã fallerentur. Publico etiam dedit ingenti famâ librum, cum effigie linearum characteres, & notas artis, continentem. Præterea admirabilis fidei catalogum fcripfit de iis, quibus varia violentæ mortis pericula prænunciaffet, exactiffimo poft ejus interitum eventu comprobatum. Sed qui aliis imminentia prædiceret pericula, ipfe fibi à crudeliori fato cavere non potuit. Aliquando enim ab Hermete, Tyranni filio, rogatus, ut referret, quænam ipfi evenirent; invitus, ac coactus planè, refpondit: fore, ut exul in acie cæderetur. Quod cùm inique ferret fatali metu perculfus Hermes, Copono cuidam juffit, ut Cocles, tanquam futuris inferiis victima mactaretur. Prævidebat necis difcrimen Bartholomeus, ideoque fecretâ galeâ munierat caput.

caput. Verùm effugere fatales insidias non potuit, cùm à personato bajuli habitu Copono, dum feræ ostii, injecto calculo præpeditæ, clavem frustra niteretur inserere, adactâ in occipitium securi sterneretur. Neque aliam patrati facinoris caussam adferebat Coponus, quàm quòd ipse Cocles edixisset, brevi, & sceleste, illum fore homicidam.

Lucas Gauricus. Eadem in arte, fortéque propemodum simili socius, ac collega, fuit Lucas Gauricus Neapolitanus. Hunc severè, amicéque admonuerat Cocles, ut violenti cruciatûs caussas effugeret, quandoquidem idipse, natalis sui patris negligentiâ ignarus, ex siderum scientia prævidere nequiret. Sed ille, non cogitans, nihil Cocliti esse facilius, quàm verum dicere, admonitionum ingenti suo malo fuit immemor. Cùm enim Joannem Bentivolum excessurum patriâ, & dominatu, in anni ejus prognostico vaticinâsset; arreptus ab illo, atque ex præalta trochlea suspenso fune quinquies misere quassatus, nimiæ in

prædi-

prædicendo libertatis pœnas dedit:

Omnibus autem modis infelix, & poësi, exitióque juxta celebris fuit Camillus Quernus, publico Romæ consensu Archipoëta cognominatus. Verè quidem ajebat, se pro uno benigno Leone incidisse in ferocissimos mille lupos: sed eorũ ipse sibi fuit iniquissimus. Hic, cùm poetas Leoni Pontifici in honore esse didicisset, Monopoli, urbe patriâ, Romam contendit, secum adferens lyram, ad quam Alexiados suæ supra viginti versuum millia decantaret. Neque frustrata spes euntem. Vix enim urbem erat ingressus, quin omnibus continuo arrideret præpingui vultu alacer Appulus, epulóque exceptus in Tyberis insulâ, Æsculapio dicata, atque insolente ferti genere coronatus. Exinde productus ad Leonem, inter eruditæ voluptatis instrumenta longè fuit illi gratissimus. Imò, cænante illo, adstabat ad fenestrã, & porrectis ejus de manu semesis obsoniis vescebatur, potabatq; ex Principis lagena, istâ sem- *Camillus Quernus.*

per

per lege, ut quolibet præscripto argumento binos saltem, tributi loco, solveret versus; sin venâ sterili, vel ineptiore poetari videretur, ingens culullus esset exhauriendus. Ab opipara hac, hilarique sagina, gravissimam incidit in podagram. Quapropter profusissimi risûs aliquando caussa fuit, cùm canere de se ipso jussus, hunc hexametrum protulisset:

Archipoëta facit versus pro mille poetis:

atque, hæsitante paullulum, addidisset Leo hujusmodi pentametrum:

Et pro mille aliis Archipoëta bibit.

Demum multò maximus obortus est cachinnus, Querno tertium hunc versum inducente:

Porrige, quod faciat mihi carmina docta, Falernum:

iterúmque subjungente Leone quartum, ex Virgilii appendice repentè mutuatum:

Hoc etiam enervat, debilitátque pedes.

Mortuo autem Leone Decimo, profligatisque poëtis, Neapolim

polim deceſſit. Vbi cùm prædu-
ræ egeſtatis, & inſanabilis mor-
bi, miſeriâ premeretur, in publi-
ca hoſpitali domo, ex indignatio-
ne, ventrem ſibi, ac intima viſce-
ra forfice perfodit.

Alius Camillo addatur poëta, *Nicolaus Francus.*
ludentis fortunæ acerbitatem ni-
hilo minùs expertus. Erat is Ni-
colaus Francus, carminibus incly-
tus, ingenio celeri, ſed ſatyrico,
& præ aliis Franciſco, Galliarum
regi, maximè carus. Præter epi-
ſtolarum librum, Philenen ſaty-
ram edidit, acrem ſatis, in aulâm
Romanam, quæ hodiéque exſtat.
Cùm autem videret, multà cre-
brò humanitus pati Clementem
Septimum, Pontificem Maxi-
mum; cui tamen nihil, niſi ſpiri-
tualia, convenire arbitrabatur,
paſquillum ſcripſit; in quo inſe-
ruerat etiam illa Euangeliſtæ Io-
annis: *Verbum caro factum eſt.* Pon-
tifex, poſtquam autorem ejus
reſciverat, juſſit quibuſdam, ut
poetæ illi genuinum frangerent,
eúmque ad Paſquinum, (ſtatuam,
cui adfigere paſquillos ſolebant)
extemplo ſuſpenderent. Arreptus
itaque

itaque ex Clementis mandato Nicolaus, ac ſtatuæ appenſus, additâ ejuſmodi inſcriptione : *Et crucifixus eſt pro nobis.*

Pomponius Gauricus.

Iunonis Argivæ fanum, quod eſt nobile Picentinorum oppidum, duos fratres Gauricos edidit, ambos præſtanti ingenio, ſed parum felices. De Luca Aſtrologiæ peritiſſimo, & felici eventu futura prædicente, paullò ſuprà diximus. Pomponius, poëta etiam non incelebris, ardentis ingenii fœcunditate variis ſe artibus implicuit. Conſcripſit inter alia multa Epigrammata, & Elegias, non dubia amatoriæ vanitatis indicia. Conſtat enim, illuſtrem feminam perditè amaſſe, & procaci Muſarum lenocinio nimium denudaſſe ferventis animi ægritudinem. Quæ res, uti plerumque apud Italos damnoſa, ſic & Gaurico exitium attulit. Cùm enim Surrentinâ viâ Stabias peteret, fuiſſétque eo in itinere ab obviis ſalutatus, nuſquam demum apparuit: ita ut ab aliquibus trucidatus, & cum ſervis, ac jumentis, ne ullum cædis veſtigium extaret,

taret, in subjectum mare præcipitatus credatur.

Iubet hoc etiam loco inter instabilis Fortunæ, virtutique plurimùm infestæ, exempla referre Albertum Pium Carpensem. Usque adeò hoc in viro conspirabant genus, opes, ingenium, mores, studiáque, ut vel inde conspicere foret, humana omni prudentia superiorem Fortunam. Nihil ille vel præstantis doctrinæ, vel solertis industriæ, vel reconditæ artis, unquam subterfugit. Erat quippe ingenio vivido, tenacique memoria stupendus: tantâ porrò eloquentiâ, ut quocumque etiam vellet, principum amimos impelleret. Summus habebatur tum bello, tum pace consultor, & mirabilis occasionum inventor, atque artifex. Verùm immensa viri merita, & quibus minus fuit, quidquid etiam felicitatis oblatum sit, longè secus, atque oportebat, repensa. Ille enim bonis omnibus exutus, aliisque ærumnis afflictus, eo tempore, quo nihil unquam lugubrius, aut funestius, Roma vidit. Cùm scilicet *Albertus Pius Carpensis.*

con-

conflatus ex Germanis, Italis, & Hiſpanis, ad quadraginta millia exercitus, per Xyſti pontem urbem invaſerat, tantâque erat cæde debacchatus, ut nunquam poſt hominum memoriam majori truculentia in perpetuos, & infenſiſſimos hoſtes, fuerit ſævitum. Ipſo Clemente Pontifice capto, & præſcriptas recipere conditiones adacto, emiſſus ex arce Albertus, in Galliam aufugit. Sed neque iſtic benigniorem ſortem comperit. Simulac enim adveniſſet, quietioris vitæ cupidiſſimus, cognovit ſe ditione paternâ Cæſaris imperio privatum, quòd partibus Pontificiis videretur æquo fuiſſe addictior. Vixit igitur inops, & articulari morbo graviter cruciatus; donec ſæva peſtis fatalem horam adduceret; qua, nondum ſenex, Lutetiæ ad ſuperos deceſſit.

Nicolaus Machiavellus. Et quis Politices paullò amantior, vicem non doleat Nicolai Machiavelli, principis optimi conſtitutoris? Quo in viro mirandum, tantum valuiſſe naturam, ut vix ullâ, aut ſaltem perexigua

xiguâ Latinæ linguæ cognitione, ad justam scribendi facultatem pervenerit. Cônstat autem, sicut ipse fatebatur, à Marcello Virgilio Florentino, cujus notarius, & muneris publici adsecla fuit, utriusque linguæ flores accepisse, quos scriptis suis immisceret. Cæterùm ejecto à Mediceis Soderino, ipse quoque Machiavellus conjurationis conscius putabatur. Quapropter in quæstione immaniter tortus, cùm innocentem se ostendisset, leniendo dolori annuam scribendæ historiæ mercedem promeruit. Ægre tamen compresso odio, ac dicendo, scribendóque Brutos, & Cassios, vehementer extollens, vel reus, vel delicti fautor, creditus est. Ademto proinde stipendio, vixit miserrimus; fatóque functus est, cùm accepto temere pharmaco, quo se adversùs morbos præmuniret, vitæ suæ jocabundus illusisset.

Neque omittendus ex infelicium literatorum albo Torquatus Tassus, Italicæ linguæ decus, & poetarum sui temporis omnium facilè princeps. Puer is, *Torquatus Tassus.*

patre

patre Bannito, exilii calamitates passus, Romam se contulit, ubi primùm à Mauritio Cataneo Rhetoricam, & Poesin, perdidicit. Deinceps attollere se viri fortuna, postquam principes, omnésque eruditi, studere ejus amicitiæ, atque amori, inciperent. Et præ reliquis summi poetæ hospitio aulam suam illustrare diu laboravit Scipio Gonzaga, Romanæ postmodo Ecclesiæ Cardinalis. Verùm Tassus, ardentiori literarum desiderio flagrans, Patavium abiit, eruditorum totius Italiæ nobilissimum emporium. Qua in urbe aliquantulum moratus, suisque in lucem editis dialogis, ab Alphonso Duce Ferrariam vocatus est, & laureati instar, atque triumphantis principis, in urbem receptus. Mox Aloysium Cardinalem, nuntium à Gregorio XIII, Pontifice Maximo, in Galliam missum comitatus, poetæ eximii titulo, multisque aliis honoribus, à Carolo, nominis illius nono, decoratus rediit. Et jam felicitatis apicem attigisse videbatur Torquatus, cùm subito

se mu-

ſe mutat fortuna; cujus quantum antea favorem, tantam poſtea iniquitatem comperit. Calamitatum quidem exordium ductum à morte patris. Odio deinde, & inimicitiis habitus, cæſóque adverſario, carceri mancipatur; in quo præ nimia melancholia parum ab inſania abfuit. Michaël Montaigne miſertum ſe hominis fuiſſe dicit, cùm videret illum Ferrariæ ſibi ipſi ſuperviventem, & oblitum ſui, ac librorum; qui tamen informes, nullâq; impoſita limâ, ab aliis excudebantur. Emiſſus è carcere abiit Ticinum. Repetitâ vero Ferrariâ, in hoſpitali S. Annæ diligentiſſimè habitus eſt, adhibitis remediis omnibus, quibus à cerebri vitiis liberari poſſet. Italia demum peragrata, Neapolin ſe contulit; ubi patrimonio, quod perierat, iterum acquiſito, ſanus degit uſq; ad Pontificatū Clementis Octavi. Tum à Cardinali Cinthio Aldobrandino Romam vocatus, lubens paruit. Sed dum illi corona, & laurea publicè paratur, prævenit febris, quæ creſcenti rurſus honori,

&

& fortunæ, tantum Italiæ decus in ætate media surripuit.

Fabius Latinus. Neque sejungendus à Torquato, amico veteri, & carissimo, Fabius Latinus, idem poeticæ facultatis cultor non obscurus. Ille enim, uti familiarissimè utebatur eruditis omnibus, sic unicè adamabat Hetrusci carminis principem Tassum. Et non minùs Fabio delectabatur Torquatus; cujus in gratiam poema illud elegantissimum composuit, quod Corinnæ rogus inscribitur. Erat enim tum Fabius magno in animi dolore, cruciatúque, ex improviso formosissimæ mulieris, cujus amore deperibat, obitu suscepto. Neque aberat suspicio, veneno fuisse à marito sublatam, quòd, propter apertum alterius amorem, crebriùs in ore esset vulgi, quàm necesse est probæ. Cæterum Fabius paucos post annos, facto priùs rei familiaris naufragio, Mantuæ à rustico, ac nullius pretii homine, interfectus est. Tragœdia etiam ejus, laudata in epistolis Antonio Decio, incidit eundem in scopulum, ac similiter

ter magno cum illius gloriæ, & bonarum artium detrimento, interiit.

Quantum lubrica sors Aldo illusit, Manutiæ familiæ postremo, tum de auctoribus aliis, tum præsertim Cicerone, præclarè merito! Is ubi Venetiis Romam veniret, adeò exiguis erat facultatibus, ut aureorum aliquot centena ad transvehendam bibliothecam fœnori adsumere, centesimâ quidem usura, sit coactus. Quo alieno ære, justissimam ob caussam conflato, vix unquam liberare sese potuit. Ac primùm, quam in matrimonio habebat mulierem, tanquam contra leges ductam, dimisit; fore sperans, ut hac occasione pingui aliquo foveretur sacerdotio, & egestati duræ mederi posset. Eâ tamen parte illi gratificatum, ut hospitium, & quotidianus cibus, in ædibus Vaticanis præberetur. Tandem quoque humaniores literas in Gymnasio Romano publicè docendi provinciam, Thomæ Coræi morte destitutam, ac vacuam, *Aldus Manutius. P. F.*

ſumma omnium voluntate obtinuit. Sed admirari tum, vel deplorare potiùs licuit, abjectam, depreſſámque humaniorum artium conditionem. Nam qua hora diſcipulorum multitudini Eloquentiæ traderet præcepta, à corona derelictus ante Gymnaſii oſtium cum uno, alteróve obambulabat: nullo penè ei, quem ſine ſumtu, ſine itinerum moleſtia, habere poterant Græcæ, Latinæque facundiæ, doctorem eximium, præbere aures dignante. Quæ res triſtitiam paupertati ſuperaddens, graviter uſſit virum adflictiſſimum, mortiſque gradum acceleravit vitæ jam pertæſo.

Paulus Guidottus Burgheſius. Mirandum omnino, inter infelices, ſummaque preſſos inopia, numerari etiam Paulum Guidottum Burgheſium, cùm ſe quatuordecim artibus præditum gloriaretur; quarum ex ſingulis panem, aliáque ad vitæ uſum neceſſaria, poſſet expromere. Præ reliquis autem ingentiis animi magnitudine tria præclarè fuerat, complexus: Picturam enim, &

Sta-

Statuariam, iis adjunxerat studiis, quæ ab humanitate nomen sibi adsciscunt. Rebus verò suis meliùs consuluisset, si opera justis pretiis scivisset vendere, nec ambitione plenus, inania militiæ insignia, aut trimestrem consulatum mercede grandi comparasset. Excelsum autem in poesi animum, adeóque æternæ famæ cupidum significavit, ut Torquati Tassi poemati aliud à se compositum opponere non dubitârit. Nam quemadmodum ille Hierosolymam cecinit ex hostium servitute libertati Christianæ vindicatam: ita hic eandem funditus deletam expressit, totidem planè versibus, ac simili rhythmo. Sed tot virtutum, & scientiarum, dives copia in summa rerum omnium angustia exspiravit. Ætate enim confectus, necesse habuit, latibula quotidie mutando, creditorum sese manibus subducere, donec tandem miseriis victus, fame propemodum enecaretur.

Si Ioannis Andreæ Ruetti virtutibus par data fuisset Forruna, *Io. Andr. Ruettus.*

nequaquam hic inter infelices ſortiretur locum. Magna quippe Geometricæ facultatis, atque univerſæ Matheſios ſcientia, qua præditus erat, ſecundiores illi res, vel ſaltem non ita fœdas, polliceri videbatur. Et mirandum, Muſas, quarum cultor obſervantiſſimus, ipſum à nefaria, ac ſceleris, audaciæque plenâ, ſervi domeſtici manu non defendiſſe. Tanti enim faciebat poëſin, ut maximam partem ſtudio illi vacaret, & verſus conſcriberet plurimos; inter quos odam eam elegantem, locupletiſſimis amici cujuſdam commentariis illuſtratam. Poëmatum librum, Murmur Heliconis inſcriptum, edidit; cùm aulam Candalii Ducis, & Veneti exercitus imperatoris, Præfecti nomine adminiſtraret. Verùm longius illi tempus augendi, atque ingenii declarandi contigiſſet, ſi quod ſtudium colligendis Parnaſſi, Pindique, floribus collocabat, adhibuiſſet in familiarium delectu, quibus tutò vitam ſuam committeret. Nam in ædibus Marii Frangipani, cui à conſiliis erat

erat intimus, nocte quadam ab adolescentulo servo est interfectus, atque omni auro, argentóque spoliatus. Sic miserum, octavo ab interitu die cùm non appareret, ac teter ex cubiculi rimulis odor permearet, effracto Senatûs jussu ostio, multis confossum vulneribus invenere.

Quemadmodum olim Catullo, aliisque illustribus animis, multum debuit Verona: sic è junioribus summo jure plurimi fecit Polycarpum Palermum. Cujus viri merita eò quidem gratiori mente agnovit, quòd is maximum naturæ miraculum Plinium suæ tandem patriæ, verisque civibus, assertore calamo, vindicârit. Frustra laborantibus Comensibus; qui non solùm per totam Italiam editis libellis Plinium sibi adserebant, verùm etjam Germaniam; ac præsertim excusâ Francofurti, una cum Plinii libris de Naturali historia, Pauli Cigalini, Comensis medici, oratione, qua veram autoris illius patriam Comum fuisse adstruunt. Cæterum Palermus, è Valoniano *Polycarpus Palermus.*

ſuo Veronam properans ſub Auroram à ruſticis quibuſdam turpiter cæſus eſt. Cui ſi longiorem fata vitam dediſſent, præclarè fuiſſet meritus de univerſa Rep. literaria. Nunc, quamvis illi denegatum diu vivere, reliquit tamen, quo vixiſſe ſe luculenter teſtetur.

Ioannes Baptiſta Marinus. Joanni Baptiſtæ Marino ſingulare ingenium, atque incredibilis ad faciendos verſus indoles, majorem gloriam, quàm felicitatem, peperit. Carmina ejus omnium florum varietate conſperſa, ac ſententiis dulcibus, concinnis, acutiſque referta, miris illecebris capiunt legentium animos. Eorum, quæ publico dedit, laudatur imprimis Lyra, tribus continens partibus amores paſtorum, piſcatorúmque cantilenas, funebres amicorum; & virorum illuſtrium laudationes, cumque ſacri argumenti odis, luſus pios. Sed laurum, hederam, atque alia inſignium poetarum præmia Adonide ſuo promeruit: in quod poema omnes numeri, lepores, Veneres omnes, Cupidinéſque,

con-

confluxiſſe videntur. Miſſis aliorum Principum aulis, in quibus magnificè ſumma cum ingenii laude verſatus eſt, maximè liberaliter habitus fuit à Carolo Emanuele, Sabaudiæ Duce. Sed leves plurimũ principum animi, & quibus vel minima noxa bilem commovet, abolétque, omne, quidquid antea gratiæ fuerat repoſitum. Nam Marinus, cùm libris editis, aliiſque in rebus, offendiſſe Carolum videretur, diuturni carceris moleſtia adfectus eſt. Qua tandem liberatus, parum abfuit, quin à Caſpare Murtula, Ducis aulico, glande fuerit trajectus; ac, niſi poſtea effugiſſet, crematus una cum nobili Gallo, nomine Aprile. Inde ſubduxit ſe in Galliam, ubi ingenii famâ opes ſibi, ac divitias, comparavit: dicato ſcilicet Adonide ſuo Ser. Reginæ Catharinæ de Medicis: à qua, nobiliſſimi in operis mercedem, centum accepit florenorum millia. Verùm ex Crœſo repentè Irus factus, ereptâ per fraudem pecuniâ, Romam, in Humoriſtarum Academiam, ſe

recepit. Et cùm rogaretur quandoque, nunquid animus esset redeundi in Sabaudiam; respondebat argutè, alludens ad combustum Aprilem: *nihil sibi negotii esse ea in regione, in qua annus jucundissimo mense careret*. Tandem Neapoli stranguriâ afflictus, post varia vitæ, atque itinerum pericula, extremum spiritum edidit.

Trajanus Boccalinus. Dignus etiam annotatu vitæ infelix exitus Trajani Boccalini: cui viro elegans erat à natura ingenium, eâque præsertim arte excellens, quæ in Rebuspubl. & gubernandis civitatibus, versatur. Novam invenisse se Philosophiæ viam gloriabatur, non scruposam, aut vepribus obsitam, qualis illa, cui vulgò insisti solet: sed suavem, amœnam, atque intrantes qualibet voluptate afficientem. Eandem aliquanto ante aperire cœperant Nicolaus Francus, & Caporalis, poetæ faceti: sed hanc unam præ reliquis excoluit Boccalinus. Magnam præterea finxit in Parnassi vertice civitatem; ubi præside, ac judice, poetarum Deo Apolline,

line, tum literati omnes, tum etiam principes, de suo inter se jure contenderent. Qua occasione singulorum dicta, factáque, vel laudibus extollebat, vel infamiâ notabat. Hæc scribendi ratio à famosis libellis non adeò longè disjungitur, cùm omnia, quæ finxisset in Parnasso dijudicata, scriptis vulgaret. Sed nimia in viros principes, qui propter imperium metui expetunt, inque privatos etiam invehendi licentia, plerumque in nervum erumpit. Tandem igitur sensit Boccalinus, sapientiam suam cum existimationis, vitæque periculo conjunctam. Duro enim mortis genere, sacculis nempe arenaceis occisus, Venetiis periit.

Omnes autem fati acerbitates, & quidquid usquam truculentiæ est, pertulisse mihi videtur Thomas Campanella, egregium familiæ Dominicanæ lumen. Stylo, Calabriæ oppido, oriundus, maturè se intra Dominicanorum claustra dedit, neque minùs celeriter eximii, ac humanæ conditionis vires exsuperantis, ingenii signa *Thomas Campanella.*

ſigna depromſit. Unde magiſter, à quo prima doctrinæ rudimenta acceperat, ad publicas diſputationes Coſentiam invitatus, cùm ſubito impeditus morbo venire non poſſet, ſuum in locum ſubrogavit Thomam. Atque is ita præclarè, doctéque traditas ſibi partes adminiſtravit, ut omnibus eſſet miraculo. Libri deinde ſui, pro Tileſio philoſopho adverſùs Martam conſcripti, imprimendi gratia Neapolim cùm veniſſet, atque Ædem S. Mariæ Novæ præteriens, ex turba ingrediuntium cauſſam ejus cognoſcendi deſiderio incenderetur, vidit diſputationibus operam dari. Itaque & ſe certamini objecit, cœpitque ea, quæ tamquam firma, ratáque ponebantur, argumentis tam validis, tam aptè, argutéque concluſis, labefactare, & convellere, ut ovantis inſtar à ſui ordinis fratribus in hoſpitium deductus ſit. Paullo pòſt, perduellionis reus, quòd regnum hoſtibus prodere velle putaretur, conjectus eſt in carcerem; ubi quinque & viginti annos, omnibus

bus confectus miseriis, exegit. Atque illo imprimis tempore ultimum vitæ discrimen adiit, cùm quæstione de ipso ultra triginta horas crudeliter habitâ, omnes venæ, arteriæque tormentorum immanitate diffractæ, tantam sanguinis vim emitterent, ut sisti minimè posset. Admotis præterea lignis, iisque quantum poterat contortis, usque adeò femora compressa sunt, ut in longum extensa, neque tres ferè digitos crassa remanserint. Nihilominus in horrendis hisce cruciatibus tantam præstitit animi fortitudinem, ut ne vocem quidem emiserit docti, ac sapientis viri, gravitate indignam. Elapsus demum ex vinculis, cum novam imminere sibi tempestatem animadverteret; in Galliam, tanquam portum, confugit, vixitque Regni illius Proceribus ad mortem usque acceptissimus.

Campanellæ adjungam ætate suâ oratorem non infimum Olivarium à Bosco, nobili, ac generosæ Olivariæ familiæ insertum, ejusque insignibus, ac nomine donatum. *Olivarius à Bosco.*

natum. Hic à Paulo Quinto Abbatis Belliloci titulum consecutus est, Cardinalis Seraphini Olivarii operâ: quem postea luculentâ oratione in Sanctissimæ Trinitatis Æde laudavit extinctum. Verùm cùm in concionibus contra religiosi ordinis existimationem, & decus, esset invectus, omnium in se iram derivavit. Quamobrem in Adriani molem injectus, multos ibi annos in vinculis asservatus, miseréque habitus est. Quo malo liberatus, incidit in aliud; rei scilicet familiaris ingens naufragium. Nam Chymicæ arti addictior, bona, & facultates inutiliter consumsit; sic ut omnium postea egenus, obstrictâ etiam creditoribus animâ, naturæ concesserit.

Franciscus Balduccius. Quibus non portentis, ac ludibriis hominum, involvit Fortuna Franciscum Balduccium, Panormo Siculum! Hic Romæ in Humoristarum Accademiam ab Henrico Falconio receptus, solâ mercedis spe, virorum nobilium, ac divitum, laudes carminibus cœpit extollere. Nec fefellit inceptum.

cœptum Nam prementem inopiam hujusmodi facilè invento sublevare potuisset, si nummis uti sciens, ac futuro consulere tempori, non omnia continuò abliguriisset. Incedebat quotidie inanis, &, nisi inediâ confici mallet, coactus locupletiorum mensas ambire. Ac tandem invenerat tonsorem, misericordia sui, atque ingenio, motum, manúque larga victum præbentem. Verùm homo ambitiosulus, ac planè contumax, nihil âb ullo gratis dari, sed tanquam debitum virtuti suæ officium persolvi, existimabat. Accidit itaque, ut die, quo magna piscium esset caritas, pisciculos minutos tonsor in prandium emeret, eósque Balduccio apponeret. Tum ille, tanquam insigni injuriâ læsus, Itáne, inquit, poetarum excipis hujus ævi principem? adeóne dignus tibi videor, quem sic illudas! tune hos mihi pisciculos præbere ausus, ac si unus essem de multis, atque hominum fece? At tonsor, qui multos jam menses pertulerat ejus audaciam, & fastidium, ni-

nimiâ victus contumaciâ, arripuit illum collo, atque è mensa extrusit foras. Similiter postea ob morum importunitatem ejectus ex ædibus Antonii Ursini, & Brachiani Ducis, compulsus est alium dominum, Lares alios, atque urbem, exquirere. Neapoli, ubi principi cuidam viro in servitutem se dicaverat, per viam publicam eunti nescio quid superne dejectum in oculos incidit, luménque penitus ademisset, nisi excellentis medici operâ fuisset provisum. Reversus Romam, quando non esset, unde viveret, quotidianum victum creditâ pecuniâ emebat à caupone. Cui præter verba cùm nihil solveret, in carcerem à lictoribus rapiebatur. Sed, magno ejus commodo, aderat vir dives; qui percontatus quantum deberet, dedit tantundem, & Balduccium è lictorum manibus liberavit. Ad eosdem autem inopiæ fluctus assiduò relàbens, parum sæpe absfuit, quin sub fustibus vitam finiret. Post multa vitæ discrimina, & miserias, quas referre longum esset,

in

in noſocomio Baſilicæ Lateranenſis animam edidit.

Antonio Nigro, Patavino civi, neque obſcuri nominis medico, vexationum graves miſerias, & mortem attulit malevola uxor. Familiam alioquin honoribus, & divitiis, auxerat plurimùm, utpote Equeſtris ordinis inſignibus decoratus. In Patavino etiam Gymnaſio per ſex & viginti annos Avicennam feliciter interpretatus eſt. Sed invidiæ ſibi multum contraxit, quòd putaretur Patriæ, civiúmque Comitiis plus, quàm virum literatum deceret, animum adjicere. Variis exinde matrimoniis implicitus, ſed iis parum fortunatis. Duabus enim uxoribus parentârat; jamque de cogitabat, relinquendâ tertiâ quòd ſibi ob altercationes nimium quantum faceſſeret. Verùm priùs cum vita, quàm uxore, divortium fecit Antonius. *Antonius Niger.*

Magnam Iuriſprudentia jacturam fecit in calamitoſo obitu Angeli Saxi, civis item Patavini. Qui obtentâ à Ser. Venetorum Republ. Gymnaſii cathedrâ, celebris *Angelus Saxus.*

lebris Juris Canonici doctor habebatur. Dumque ſic ad maximos honores, increbeſcente indies nominis, & eruditionis famâ, eveheretur, Fortuna ſecundis adverſa miſcuit, vitámque violento fato concluſit. Siquidem ſub Auroræ ortum ab homine ſceleſtiſſimo, & familiari olim ſuo, de medio tollitur, fœdéque dilaniatur.

Antiochus Tyberius. Dum verò ex Italiâ deceſſum in Galliam feſtino, duos propè omiſeram viros excellentes, quorum ſortem nemo non deplorandam dixerit. Eos igitur ſerius potiùs apponere viſum, quàm ſilentio penitus tranſire. Prior eſt Antiochus Tyberius, ſimile quondam divinatoriæ ſuæ arti præmium conſecutus, atque Cocles, & Lucas Gauricus; quorum ſuperius facta mentio. Primus is poſt Petrum Aponenſem duobus jacentem ſeculis, & exploſam à ſacri ordinis viris, Magiam excitavit. Eleganti, ſaltem non abſurdo, de Chiromantia, Pyromantia, Phyſiognomia, aliiſque id genus ſcientiis, edito li-

libro, tantum sibi nominis, & famæ acquisivit, ut ab omnibus de toto vitæ, fortunæque eventu, consuleretur. Prædixerat aliquando ex volæ lineis Guidoni Balneo, ut & Pandulpho Malatestæ, Ariminensium tyranno, futurum esse, ut hic pelleretur dominatu, exúlque summa in miseria periret; ille ab amico, perfidiæ suspectus, occideretur. Neque fefellit eventus vaticinantem. Interfecit enim Pandulphus fortissimum Guidonem, & cui militarem ob animum Guerræ cognomen datum erat. Nec stetit hîc alterius sævitas: sed ipsum etiam Tyberium in carcerem conjecit, ut, pro rei eventu, supplicio asservaretur. Captus itaque, & compedibus nexus, custodis arcis filiam, puellam mollem, orando, blandiendóque eò misericordiæ pellexit, ut restem impetraret, seque in fossam demitteret. Compedum verò sonitu proditâ fugâ, retractus miser, & pari sorte cum puella securi percussus. Sed non minùs in Pandulpho est prædicentis fides comprobata; ut qui ejectus

ejectus patriâ, & à liberis desertus, misere in vilissimo perierit diversorio.

Hieronymus Cardanus. Alter, qui inter infelices ultro sibi locum exposcit, magni est nominis mathematicus, & medicus, Hieronymus Cardanus. Varia ejus vita, ut mores; pluráque inaudita de se ipso singulari libro scripsit, quàm curiosior quispiam à me exigat. Assiduis quippe expositus fuit tum ludentis, tum sævientis Fortunæ tempestatibus; ita ut securum, tutúmque vix habuerit ipsum senectutis suæ nidum. Casu primùm domus grandem passus bonorum jacturam, è docentium deinde collegio rejectus, mutata sæpius urbe, atque in urbe habitationibus propter inopiam, vagus. Ut mirum sit, oppigneratis etiam uxoris ornamentis, & supellectile, potuisse omnibus carere præsidiis; magis, non mendicasse carentem; maximè, nihil admisisse, aut cogitasse, indignum majoribus suis, & dignitatibus, quibus antea fuerat decoratus. Patre vita functo, contulit se in Saccense oppidum, dum

dum patria annonæ penuria, pestilenti morbo, atque omni malorum genere, vastaretur. Quibus remissis aliquantulum procellis, Mediolanum rediit, non cogitans, ubivis melius sibi esse, quàm in patria. Mox enim à Barbianis è Collegio ejectus, Saccense oppidulum, tanquam securius domicilium, repetere cogebatur: sed non ea, qua abierat, valetudine. Quippe tussi, tabe, empyemate ex crudo humore fœtido, eò perductus est, unde rarò quispiam ad salutem redire solet. Anno tamen proximo sanitati ex parte restitutus, cùm jam misero nihil relictum foret, à præfectis Xenodochii Mediolanensis, ope imprimis Philippi Archintii, tantum obtinuit, ut aliquo laboris condimento publicè Mathesin profiteretur. Quatuor autem extrema fuere pericula, quibus, nisi affulsisset tanquam è machina Deus, illico periisset. Submersionis primum; alterum canis rabidi; casus cæmenti tertium; ultimum denique orta in domo nobilis Veneti rixa. Et quid malorum præterea

terea non accidit? Sæpissime illi nex intentata, præ aliis, etiam à servo domestico; quam paucis solùm horis prævenit. Successere hinc, præter gravem, & diuturnam podagram, crebra vitæ pericula, & insidiæ, cùm parùm cognitæ essent illi viæ Romanæ, atque inconditi mores. Imò minuta hæc omnia, si attendamus, quot, quantásque in liberis calamitates pertulerit. Major enim filius, quòd uxorem veneno sustulisse diceretur, captus, atque in carcere securi percussus est. Quâ ignominiâ spretus erat omnibus, ingratus devitabat amicos, quo se cõferret non habebat, nescio, utrum infelicior, an odiosior. Subiere mox filii junioris stultitia, flagitia, vexationes; adeò, ut carceri illum mancipare, in exilium agere, paterna hæreditate privare, necesse habuerit. Tota itaque filiorum res pessimè se habuit; & filia, in qua sola duntaxat spes aliqua boni supererat, nupta Bartholomeo Saccho, patricio Mediolanensi, sterilis evasit. Tandem vir summus, cùm tribus diebus minus,

nus, ſeptuageſimũ quintum annũ impleviſſet;eodem,quo prædixerat anno,& die, ne falleret,mortẽ ſuam inediâ acceleraſſe creditus.

HActenus de Italis. Nunc de illuſtrioribus aliquotGalliæ viris agamus. Quos inter familiam non incommodè duxerit Petrus Gillius, Albienſis,tum humanoribus literis, tum philoſophiæ cognitione inſignis. Hunc Franciſcus primus, cùm de extruenda bibliotheca cogitaret,in Græciam, Aſiámque legavit, ut Græcorũ ſcriptorum codices,manu exaratos, undique conquireret, atque in Galliam aſportaret. Verùm non tam feliciter ceſſit illa peregrinatio, atque cogitârat vir eruditiſſimus. Longiſſimè enim gentiũ abductus,neque ullo regis adjutus auxilio, eâ ætate,qua veterani emereri ſolẽt, tyro coactus eſt Perſarum caſtra ſequi. Vidimus ejus ad amicum epiſtolam; qua queritur, fortunam ſuam omni deſtitutam ſolatio, ac tenuï vectigali ægre ſuſtentatam annorũ quadraginta peregrinationem. *Petrus Gillius.*

Inte-

Interim nihil esse æquius, quàm regem sibi dare aliquod perfugium senectutis suæ, cùm ipsius præscripto tantum susceperit iter, tamque diu sustinuerit. Omnibus se voluptatibus privatum; senem tot ærumnas subiisse, ut jucundum quid Regi gratificari posset. Præterea per totos viginti annos non destitisse bene mereri de Francisco, ac Valesiâ gente, cùm aliis orationibus, tum præsertim tribus ad regem Angliæ, suadentibus, ut Franciæ regium nomen non amplius usurpet, aut ejus partes repetat. Mirari proinde, se penitus adeò destitui ab illo, à quo minimè deberet. Refert tiam, ut nox quædam valde exercuerit tyrocinium militiæ suæ: fuso scilicet ad Taurum montem exercitu, equo se, aliisque ornamentis spoliatum, à mediâ nocte ad diem usque, inter tot fugientium millia, fugisse peditem, atque, ad stuporem omnium, incolumem evasisse. Hujusmodi sunt, quæ de itinerum, & paupertatis molestiâ, ipse in prædicta narrat epistolâ. A Gerbensibus

ſibus deinde pyratis captus, & in Africo littore duriſſima carceris miſeria adfectus, vix tandem munificentiſſimi Cardinalis Armeniaci liberalitate redemtus eſt. Tanti beneficii non immemor, Romam ad Mæcenatem illum, tanquam tutiſſimum portum, confugit. Ubi, dum ordinandis, quæ longo tempore ſparſim congeſſerat, dies noctibus continuat, ardentiſſima febri correptus, diem ſupremum clauſit. Ad infelicitatem poſſet accedere, quòd, illo mortuo, ſcripta à Petro Belono, Cænomano, amanuenſi, & peregrinationis per annos aliquot comite, fuerint ſurrepta, ac pro ſuis edita.

Faciles Principum iras, & leviſſima delicta seriò plectentes, animadvertere etiam licet in Clemente Maroto. Hunc quippe Franciſci, Galliarum Regis, aula tantiſper in deliciis habuit, donec, mutatâ in odium benevolentiâ, exilio, atque aliis adfligeret miſeriis. Quem literatorum infelicium numero apponi, haut abſurdum arbitror; quantumvis *Clemens Marotus.*

Lati-

Latinæ defuerint literæ. Hoc enim Galliæ præstitit, quòd, cùm illius temporis scriptores sermone uterentur tam impuro, ut intelligi vix possent; primus meliorem, ac dilucidiorem loquendi viam sit ingressus. Atque ita, tanquam alter Atlantis nepos, rigidiores hominum cultus politiori voce formavit. In poësi præterea nemini secundus; & fortasse nimius poëta, quòd Fortunæ, huic plerumque hominum generi peculiari quadam invidia infestæ, sævitiam quoque sit expertus. Nam extorris, atque omnium egenus, Taurini apud Insubres, procul à suorum aspectu, è vita excessit.

Æmarus Ranconetus

Perturbatis ob religionem in Gallia rebus, mala sors, quæ multos alios diris calamitatum nexibus irretivit, una quoque involvit Æmarum Ranconetum. Fuit is humanioris literaturæ, omnisque antiquitatis, seu sacræ, seu profanæ, scientissimus, quique primos juris Romani fontes aperuit. Patria urbe Burdegala posthabita, Parisios concessit; ubi Consiliarii priùs, deinde æquissimi, & consultissimi

tiſſimi Præſidis officium exercuit. Majori quidem nominis famâ, quòd certatim in eo elucerent hinc Senatoria purpura, illinc humaniorum, & politiorum literarum ſplendor. Sed creſcentem viri gloriam ſubvertit fati malignitas. Quippe ſceleratorum conjuratione criminis accuſatus, in extremum capitis, fortunarúmque diſcrimen adductus eſt; nec purgandi ſe occaſionem præbuit feſtina mors. Ea rès non inſignem modò calamitatem intulit domui, atque opibus univerſis; ſed eorum etiam jacturam, quæ neque parari pretiò, neque reſtitui poſſunt. Quæcumque enim aut collegerat, aut in difficiliores Græcorum auctorum locos eruditiſſimè adnotârat, magno nominis detrimento fuere diſſipata. Ipſe in Baſtiliam arcem conjectus, quod ex aſtrorum indicio jampridem eventurum præſagierat, ſenex exquiſito mortis genere obiit.

Petrus Fulvius. Quantum poeſi detrimenti inflixit immatura mors Petri Fulvii Pictonis, ſuaviſſimi, atque argu-

tissimi poetæ! Cujus viri poemata, nisi periissent, ejusmodi censerentur, ut nullâ temporum injuriâ possent aboleri. Laudatæ imprimis illius tragœdiæ; in quibus, magno adhibito judicio, Senecam prudentissimè expresserat. Carissimus fuit doctis omnibus, qui Pictaviensem Academiam frequentabant; & præ reliquis acceptus Antonio Mureto, dum in Samarthano doceret Gymnasio studiorùm comiti, atque æmulo. Imò natum quandoque inter Fulvium, Muretum, & Joachimum Bellaium poeticum certamen, Salmonio Macrino judice; qui ex tribus Epigrammatis Fulviano palmam attribuit. Sed præsecta citò nimium tantæ ubertatis vena. Nam in prima dissidii Gallici procella, exorto Augustoriti bacchantis vulgi insanissimo tumultu, subitus pavor molliorem hominis animam facilè oppressit.

Carolus Molinæus. Sævientis Fortunæ procellas fortissimo tulit animo Iuris antiqui, & Gallici, consultissimus, Carolus Molinæus. Quamvis enim

enim ingruerent graves, magnæque; non potuerunt tamen de ſolido conſtantiæ gradu dejicere, aut inhibere à legum municipalium interpretatione, Galliæ, Germaniæque, Iuriſconſultum. Hic eſt, qui, initio Parmenſis belli adverſùs Iulium Pontificem, publicato in edictum Henrici Secundi contra depravatam Curiæ Romanæ diſpenſandis ſacerdotiis diſciplinam commentario, graviſſimam in offenſionem incidit. Cùm enim ea ſcripſiſſet, quæ ad tuendam Eccleſiæ Gallicæ libertatem pertinerent, à pleriſque ita ſunt accepta, quaſi auctoritatem Pontificiam videretur convellere. Exoſus igitur omnibus, hanc indignam meritis ſuis gratiam à patria retulit, ut urbem, forúmque relinquere, & ſolum vertere, cogeretur. Exul deinde voluntarius Germaniam petiit; ubi tanto principum omnium, civitatumque applauſu, exceptus eſt, ut propoſitis certatim præmiis, ad Iuris profeſſionem ab illis invitaretur. Maximo quidem levitatis documento, cùm poſt annos

aliquot, mutatis ob religionis dissidium fautorum animis, indignissimè in vinculis haberetur; nec, nisi elusis custodibus, famuli indutus personâ evaderet. Regis postea jussu in Galliam revocatus, fortunam apud suos nihilo æquiorem persensit. Iterum quippe recrudescere malevolorum invidia; quorum circumventus insidiis, carceris molestiam ipsa in senectute subiit vir bonus, & simplex, quique patriæ caritate supra quàm dici potest inflammaretur. Sexagenario major dolore extinctus est, cùm emendationem in religione, quam tantopere desiderabat, in licentiam, & factiones versam, animadverteret.

Petrus Monraureus. Addam huic Senatorii ordinis, excellentis ingenii, & in Philosophia, ac Mathematicis artibus, virum versatissimum, Petrum Monraureum. Magnus etiam is Musarũ alumnus versibus quandoque illa ludere, quibus neque suavius aliquid, neque perfectius, excogitari poterat. Civilium negotiorum, munerisque Senatorii, intervalla quibuslibet studiis elegan-

gantissimè dispungere, atque ita semper aut forensibus actionibus, aut animum disciplinis exercere. Mathesi verò addictiorem fuisse, scripta ejus in Euclidem, & librum quidem decimum, à paucis antea tentatum, manifestè declarant. Non tamen tot egregiæ artes potuere possessorem, & cultorem sui, à calamitatum telis defendere. Sed ob religionis caussam bellis intestinis graviter jactatus, cùm Sancerras ad Ligurim confugisset, contracto similiter ex mœrore morbo, animam Deo reddidit. Bibliotheca etiam ejus, omnium librorum copia instructa, Mathematicis præsertim, & Græcis, illisque majorem partem manuscriptis, atque ipsius studio emendatis, barbarâ istâ immanitate direpta est.

Quot acerba Galliæ funera, & diros casus, objecit nuptiarum ille Parisiensium dies! Grassatum eo tempore pari furore in innoxios, atque immerentes: ipsásque in matresfamilias, ac virgines nobiles, & generosas, plus quàm barbaro more sævitum, est. Tot

gravidæ mulieres, contra gentium omnium, nationúmque instituta, ante partum editum in flumen crudeliter abjectæ! Multi ætate grandes, quique morbo confecti lecto tenebantur; multi dignitatibus publicis præcellentes; senatores multi, eruditissimique bonarum artium doctores, & magistri indictâ caussâ supplicio adfecti. Hos inter primo se limine offert vir ob philosophiam, aliásque disciplinas, toto orbe celebratus, Petrus Ramus. Natus is patre quidem agricolâ; sed ex stirpe nobili, quique genus suum ex Eburonibus repeteret. Avus Burgundionum armis patriâ pulsus, atque omnibus exutus bonis, ad Veromanduos confugit, ibique carbonariam exercuit. Ipse autem, cùm à puero ingenita quadam literarum cupiditate incensus, Parisios ultro venisset, superatis calamitatum scopulis, talis evasit, qualem scripta arguunt; susceptóque profitendi munere, æquales suos tum auditorum frequentiâ, tum eloquentiæ famâ, longissimè anteivit. Cúm-

Petrus Ramus.

Cúmque Philoſophiam priùs, poſtea verò mathematicas artes docuiſſet, Ariſtotelem tandem voce, & ſcriptis, importunè oppugnans, erroneam in philoſophicis induxiſſe viam creditus eſt. Qua de re magnæ illi cum Iacobo Carpentario controverſiæ fuere; nec minores antea cum Antonio Goveano, & Ioachimo Perionio. Sed emiſſis à Carpentario æmulo, & lanienam adjuvante, ſicariis diſcipulis, è cella, in quam confugerat, exſtractus, pecuniâ cum opibus univerſis direptâ, & inflictis aliquot vulneribus, ſuperne è feneſtra in aream dejectus eſt. Cadaver effuſis viſceribus, quæ furentes etiam eâdem rabie pueri per vias ſparſerunt, ſcuticis in profeſſionis opprobrium verberatum, atque immaniter raptum.

Rami caſus ſecũ traxit Dionyſium Lambinũ, humaniorum literarum, & utriuſque linguæ, in Gymnaſio Pariſienſi profeſſorum regium. Unde manârunt uberes illi in Plautum, Lucretium, Horatiũ, Nepotẽ, utque de Cicerone nihil *Dionyſius Lambinus.*

dicam, alios etiam auctores, commentarii. Vir utique eximius, atque ob exactam Græcæ, Latinæque linguæ peritiam, à doctissimis maximo in honore habitus. Hujus ad aures cùm fama de interfecto Ramo pervenisset, cúmque sibi cum eodem Carpentario occultas, ob rem literariam, simultates intercessisse sciret, exemplum Rami veritus, adeò consternatus est, ut in morbum inciderit gravissimum; ex quo post mensem decessit.

Guilielmus Bertrandus Villemorius.

Temporum illorum furor alios etiam, nunquam Protestantium religionem professos, inauditâ truculentiâ amplexus est. Guilielmus enim Bertrandus Villemorius, libellorum supplicum magister, Ioannis Bertrandi Procancellarii, & postea Cardinalis, filius, vir doctus, ac liberalis, immissis à Fergone sicariis, pecuniâ spoliatus, atque interfectus est.

Iacobus Roliardus.

Similiter Iacobus Roliardus, Senator Parisiensis, & sacri collegii sodalis, cùm dies aliquot in amici sacerdotis domo latuisset, garrulæ tandem ancillæ proditio-

tione agnitus, in latronum manus devenit; ac postquam diu inter spem, & metum anxio illusum fuisset, capite truncatus à Cruciario quodam aurifice. Homo iste, Acherontis pabulum, & cruce, aliisque exquisitissimis tormentis, verè dignus, immani sæpe vesaniâ jactabat, cùm nudum exeruisset brachium; illo se quadringentis amplius homines brevi tempore mactâsse. Deinde pœnitentiâ ductus, sive potiùs conscientiâ terrente, hominum conspectum, tot homicidiis infamis, vitavit; atque anachoretam professus, in solitudinem concessit; ubi tamen ferinam istam naturam deponere non potuit.

Occisus item sceleſtissimè Petrus Placius, Curiæ vectigalium primarius præses, vir gravitate, doctrina, atque integritate clarissimus. Aliquandiu sese ballistariorum ope, à Nicolao Bellofremontio, Senescæo, & Carronio, attributorum, à plebis furore defenderat. Postea verò Senescæus, magno hospitio à Carolo præpositus, ad Placium venit, *Petrus Placius.*

 dixit-

dixitque, regem, quantumvis decrevisset omnes ad unum protestantes internecione delere; ei tamen multis de caussis vitam donare voluisse; ac misisse se, ut ad Luparam illum deduceret. Dolum animadvertens Placius, excusare se, & paucorum dierum, dum plebis rabies deferbuisset, spacium expetere. Instare contra Senescæus, hortari, ut sine mora regis mandato pareat; atque ad majorem, ut aiebat, securitatem, Pezovium, præcipuum seditionis ducem, addere. At Placius misere deceptus, & mulo, quo vehebatur, deturbatus, pugionum crebris ictibus confoditur. Corpus ejus tractum diu, ac tandem in stabulum publicarum ædium abjectum est.

Ioannes Corrasius. Tolosæ magna quoque intemperies exercita. Ubi cùm Protestantes in carcerem Palatinum omnes conjecti essent, immissis noctu sicariis, perditæ vitæ hominibus, ad ducentos crudeliter trucidati sunt; cumque iis senatores multi; qui, immanitate geminatâ, ad ulmum in area Palatii, Senatorio

torio cultu suspensi sunt. Inter hos eminuit Ioannes Corrasius, celebri legum domicilio natus, atque in ipso Iurisprudentiæ sinu enutritus; quam postea disciplinam tum profitendi, tum scribendi labore, in florentissimis Europæ Gymnasiis largissimè profudit. Ad patrium deinde Senatum allectus, ac paullò post in aulam Navarræ ad Cancellarii dignitatem vocatus, tranquillam, & honoratam senectutem transacturus videbatur. Sed, contra omnium spem, eâdem & ipse rabidæ plebis amentiâ indignissimè interfectus est.

Neque silentio prætereundus vir undiquaque doctissimus, Charilaus Macrinus, temporibus quoque illis enectus, quibus frustra quisquam mansuetudinem, aut misericordiam, exigeret. Patrem habuit Salmonium Macrinum, omni literarum genere excellentem; & quem si unum excipias, nemo tum sit repertus, qui Poeticen seriò attingeret. Ille autem tam auspicato rem aggressus est, ut alter Horatius, & Lyrico- *Charilaus Macrinus.*

ricorum princeps, meritò censeretur; vinceretúrque à nullo, nisi solo fortè filio hoc Charilao. Is verò tum poesi, tum præsertim Linguæ Græcæ cognitione memorabilis, atque illustrissimæ principi, Catharinæ Borboniæ, Regis sorori, præceptor datus, Lutetiæ, in ipso ætatis flore, unà cum Admiralio indigna morte periit.

Guilielmus Postellus.

Appendicis magnitudinem supergrederer, si recensere omnes vellem eruditionis famâ viros celeberrimos, quos carnificina illa Gallicana absorpsit. Me quoque juvat, velut ipse in parte laboris, & periculi forem, horridissima potiùs tempora effugere, quàm in vastiorem eorum altitudinem, ac velut profundum, invehi. Nunc itaque commemorandus veniat Guilielmus Postellus; qui Philosophiæ, & Mathematicarum artium studia primùm professus, & longinquis deinde peregrinationibus Orientalium linguarum peritiam adeptus, innumera exotici gustûs scripta passim edidit. Venetiis autē virginis vetulæ familiaritate

aritate usus, in errorem delirum, ac juxta detestandum, de feminei sexûs salutari reparatione nondum consummatâ incidit; quem Parisios reversus, frequenti auditorum turbâ publicavit, & defendit. Adhæc morte se obitâ vocatum ad superos, & juvenili ætati restitutum, ineptè mentiebatur. Magnâ quidem stolidæ plebis, atque eorum imprimis admiratione, qui meminissent, eum vetulum, & canescentem, abiisse; & tum longo intervallo reducem nigrante barbâ, atque ævi flore conspicuum, viderent. Sic enim eos homo mirificus captabat, simulatóque per pigmenta miraculo, fidem suis nugis, & auctoritatem conciliare nitebatur. Accusatus autem à theologis, atque à magistratu graviter increpitus, in Germaniam aufugere coactus est; ubi in Ferdinandi Cæsaris aula tam diu latuit, donec, recantatis erroribus, in patriam redeundi, & publicè profitendi, facultas redderetur. Verùm cùm recidere ad eandem quæstionem videretur, interdicto

planè

planè publicarum lectionum usu, in monasterium Sanmartinianum relegatus est; in quo, etiam centenario ferè proximus, miserrimæ vitæ, & solitudinis tandem pertæsus, interiit.

Arnoldus Ferrerius. Rarò aliàs illudentis fortunæ præclarius exemplum apparuit quàm in Arnoldo Ferrerio Tolosano, Iurisconsulto gravissimo, atque Inquisitionum Parisiensium præside. Idem Concilio Tridentino magna cum dignitate interfuit, & bis ad Rempublicam Venetam à Principe Orator missus est. In posteriari verò legatione, cùm stipendiis fraudatus suo propè sumtu regno servisset; re familiari absumtâ, ære alieno demersus, reverti in patriam cogebatur. Incidebat autem in extrema illa tempora, cùm specie boni publici, & tuendæ Religionis Catholicæ, bellum opulentissimas quondam Galliæ res affligeret, ac penè perderet. Postquam igitur quod impenderat non restitueretur, inops, ac miserabilis senex ad Henricum Borbonium, Navarræ regem, confugit,

git, omnium virtutum, atque eruditionis, amantissimum principem. Ab eo non benignè solùm exceptus Ferrerius, sed ob excellentem doctrinam sacri etiam sigilli custodiâ ornatus est. Et cœperat jam facilioris, ac commodioris vitæ spes tandem ingens affulgere, cùm amplissimi muneris administrationem vix ingressus, ipso in limine repentè concidit.

Gulielmus Pellicerius.

Legatione quidem eadem feliciùs paullò usus, sed reliquum vitæ cursum non ita prosperum expertus, Gulielmus Pellicerius. Bacchante scilicet, more suo, in præstantissimum hominem inviâ, objectâque à sycophantis criminatione, quasi cælibatûs legem non satis pro sacri ordinis munere observaret; in summo tum bonorum, tum vitæ, periculo versatus est. Concepto proinde totius aulæ fastidio, abdidit se in secessum Monspeliensem; ubi in jucundissimo illo Musarum sinu placidè acquievit. Tandem verò inter vehementes, & molestissimos cruciatus, contabuit; erosis vide-

videlicet lento, & inſanabili vulnere præcordiis; idque peſſimi pharmacopolæ culpâ, qui catapotia ex malè tritâ colochyntide ægrotanti ſumenda obtulerat. Periere ſimul cum auctore ſuo omnes in Plinium, & ſcriptores alios, caſtigationes; quas majori qiudem perfectione confecerat, quòd in ejuſmodi uſum bibliothecam haberet locupletiſſimam, innumeriſque veterum manuſcriptis, & codicibus præſtantiſſimis, ornatiſſimam.

Accedo nunc ad celeberrimam, ſed infelicem, Juriſconſultorum trigam, ac clariſſima Iuriſprudentiæ lumina, Hotomannum, Cujacium, & Barnabam Briſſonium. Certè ex his, uti innumeris aliis, videre eſt, Galliam illuſtrium virorum fœcundam magis, quàm amantem. Plerumque enim ſic uſu venit, ut, poſtquam magna eruditionis, atque induſtriæ ſuæ dederunt commoda, indignam tandem meritis gratiam referant.

Franciſcus Hotomannus. Arguit hæc Franciſcus Hotomannus, vir eruditione variâ, ac potiſſimùm eximiâ in illuſtrando Roma-

Romanorum jure facundiâ conspicuus. Patre Senatore Parisiensi Lutetiæ natus, simulac juri civili operam Aureliani dedisset, ob religionis caussam pulsus patria, & profugus, Lausanæ primùm docuit. Inde à Ioanne Monlucio Valentiam, ac postea à Margarita, Biturigum duce, Avaricum revocatus, assiduam jure dicendo operam longo tempore navavit. Cúmque jam certum sibi larem constituere tandem in animo haberet; exortâ repentè procellâ turbatus, & graviter afflictus, patriam ingratam omnino deseruit, & ad montem Pelicardi in Sequanis, ac postremo Basileæ, amissâ priùs conjuge, sedem fixit. Variis istic editis de jure, aliisque ad antiquitatis, & politioris literaturæ, illustrationem operibus, ætatis anno sexagesimo sexto, contractâ ex dolore hydrope, decessit.

Sequitur Iacobus Cujacius, rarum non Galliæ modò, sed universi orbis, in quo literæ, & Iurisprudentià vigent, ornamentum; cui quidquid puræ, nativæque lucis *Iacobus Cujacius.*

cis illi ſcientiæ undecumqne acceſſit ætas omnis debitura eſt. Docuit pluribus locis, ac præſertim apud Biturigas; ubi incredibili nationum concurſu, intima juris, & antiquitatis penetralia juventuti diligentiſſimè reſolvebat. Magno quidem Toloſæ opprobrio; quæ ad exorientem alumni lucem caligans, eum poſtulato cathedræ honore turpiter repulerat. Neque felicitatem ſuam æſtimare novit Biturigum urbs. Sed illa tam nobile depoſitum cùm omni cura aſſervare, ac tueri deberet; indigniſſimè ferè projecit, ac perdidit. Oborto ſcilicet ſeditioſorum tumultu; qui virum præſtantiſſimum de certa in Principem fide ſuſpectum habentes, non ſemel interimere ſunt conati. Cùm itaque Cujacius, ut profeſſione, ſic moribus, juris, & æqui obſervantiſſimus, per factiones omnia perverti, ingenuam libertatem corrumpi, candorem per fucos, & deteſtandas in religione ſimulationes amitti, ſeque non tantùm à ſceleratis obſervati, ſed oculis ad cædem deſignari, vide-

videret; longiorem vitam melioris desiderio abrupit, mœroréq; confectus obiit. Unum hoc in eo raræ felicitatis fuit, & quod aliis vix post mortem datur: ut nempe vivens, vidénsque, laude, quam meruerat, frueretur; cùmque in foro, ac subselliis, Iurisconsultorum quisque peculiari suo nomine citetur; ipse per eminentiam Iurisconsultus appellaretur. Sed grandi maló contaminata ejusmodi felicitas. Filia quippe, quam solam habebat, quæstui dedere se fœdissimo; jactaréque, nomen, quod pater Iuris scientia tota Gallia, orbéque, consecutus fuerat celeberrimum, meretriciis se artibus paraturam.

Immane verò scelus, & multis inauditum seculis, pertulit Barnabas Brissonius, vir sive literarum studia, sive negotia tractaret forensia, ingenio felicissimo. Imò tantam nominis sui famam excitarat, ut à summo virtutum admiratore, Henrico Tertio, primùm fisci patronus; sacri inde Consistorii assessor; & non longo intervallo, post Pomponium *Barnabas Brissonius.*

Bel-

Belleureum, amplissimi ordinis Præses crearetur. Atq; in ejusmodi quidem deliciis eum habebat Rex, ut sæpissime diceret, nullum in orbe Christiano principem esse, qui eruditorum aliquem Brissonio suo opponeret. Sed, æstuante novis iterum tumultibus Galliâ, in litium tricas incidit, quibus evolvere se nunquam citra capitis periculum posset; auditúsque est sæpius amicis non sine gemitu, & ductis imo ex pectore suspiriis, dicere, se ad macellum servari. Neque tristi hoc augurio eventus defuit. Nam ab effrenatioribus aliquot, & Cromæo præsertim, ac Cruceo, hominibus cruce dignioribus, missi, qui Brissonium, in senatum venientem, ad minus castellum sisterent. Illi simulac miserum hominem, & nihil tale metuentem, ad S. Michaelis pontem nacti, per vicum, quasi in ædibus publicis exspectaretur, avertunt; & cùm sub fornice castelli esset, in horrendum carcerem detrudunt. Mox Cromæus paludatus præstò adfuit, infestissimus viro; qui illum, galero demto, in genua

nua procumbere juſſit. Tum lata adverſùs tanquam divinæ, humanæque, majeſtatis reum, & proditionis convictum, ſententia recitatur. Qua auditâ attonitus, quæſivit primùm, quibus à judicibus condemnatus, quibus indiciis, ac teſtibus, convictus eſſet. Alteris defenſionem hanc ridentibus, ac jubentibus, quod inſtaret ageret; ad miſeras ille preces converſus, mortem deprecari, & muris includi ſe petere, ad abſolvendum opus, quod magno aliàs Reipublicæ detrimento periret. Tandem verò poſt caſſas preces, ſpatio vix ad peccata confitendum conceſſo, ad tignum, urgente Cromæo, ſuſpenditur, &, compreſſis laqueo faucibus, crudeliter necatur. Comprehenſi tum quoque alii duo viri egregii, Claudius Arcerius, Curiæ Senator, & Ioannes Tardivius, in ſubſelliis inferioribus conſiliarius. Arcerius, cùm pendentem ex tigno Briſſonium videret, Cromæum ſententiam legentem inter-

Claudius Arcerius.

terrupit, & post tantum virum, tam fœda morte affectum, vitam sibi molestam inclamavit; nihilque cunctatus, habito priùs cum sacerdote colloquio, ad mortem se constantissimè composuit. Atque eandem fortunam pari animo subiit Ioannes Tardivius, vitámque, ut alii, laqueo finivit. Corpora postridie ante ædes urbanas patibulis ignominiosè adfixa, ad spectaculum furenti plebi per biduum prostiterunt.

Ioannes Tardivius.

Nicolaus Sudorius.

Faciat quoque partem operis Nicolaus Sudorius, in Curia Parisiensi, cùm viveret, Inquisitiorum Præses, utque reliquarum disciplinarum, sic Poesios, amantissimus. Et mirandum, vel in mediis civilium negotiorum fluctibus adeò illum suæ spontis fuisse, ut ad suavitates poeticas animum sæpissime deflecteret. Imò majore admiratione dignius, fecisse Sudorium in maximis tumultibus, quod ipse optimus artis poeticæ magister Flaccus in summa quiete fieri posse negaverat. Arduum scilicet illud opus, nullique alii hactenus tentatum,

de

de vertendo carmine Pindaro, Sudorius & confidentissimè aggressus est, & felicissimè peregit. Periit vir longiori vita dignissimus anno solùm ætatis quinquasimo quinto, ab impia latronis manu, dum è Sequanorum finibus Lutetiam se reciperet, in ipso itinere sævissimè necatus.

Non sine seculi opprobrio in maxima durissimæ sortis malignitate vitam egit, finiitque, Iacobus Lodoicus Strebæus. Ortus is ex humili familia Remensis agri, & parentibus pauperrimis; sed excelso, & divinum spirante ingenio præditus, Philosophiæ se, atque Eloquentiæ studiis, totum dedit. Et Latinâ quidem facundiâ tantum valuit, ut ornatiorem loquendi morem non induxerit modò, sed edito etiam de oratoria verborum collocatione opere eximio, cæteris, quò facilius ad eam pervenirent, viam aperuerit. Suscepto deinde Aristotelis transferendi labore, cùm jam Ethicam, Oeconomicam, & Politicam, summo fidei, & Latinitatis candore vertisset, ab incepto desiste- *Iacob. Lodoic. Strebæus.*

desistere coactus, & totum illum Philosophiæ patrem Latinâ veste induere, vetitus est. Urgens videlicet rei familiaris egestas à jucundo Musarum otio abducebat, atque aliò trahebat invitum. Cùm igitur ad tuendum eruditionis decus necessaria deessent fortunæ subsidia; apud typographos Parisienses mendis operarum corrigendis inops, ac debile senium, sustentare compulsus, in rerum tandem omnium penuria defecit.

Io. Stephanus Durantius. Apparuit luculenter in Ioanne Stephano Durantio, plerosque tum Tolosanæ factionis homines, dum Catholicæ religionis caussam libidini suæ prætenderent, non aliò intendisse, quàm ut optimorum civium internecione teterrimam imperio pestem molirentur. Nullum enim in efferâ istâ animorum dissensione vidit Gallia, qui religionem illam aut coleret constantiùs, aut majore studio, laboréque promoveret. Vir quippe antiqua morum gravitate, & doctrinâ conspicuus, de sacris Ecclesiæ ritibus librum con-

conſcripſit, adeò quidem probatum, ut poſt mortem ejus Romæ, ipſius Sixti V Pontificis Maximi juſſu, & expenſis, ederetur. Patre is Senatore natus, omnibusque artibus, eximio Juriſconſulto dignis, inſtitutus, poſtquam Regiæ advocationis in patrio Senatu munus per annos aliquot adminiſtrâſſet, ad ipſum ſenatus principatum, admirabili cum totius urbis, & provinciæ lætitiâ, provectus eſt. Cæſis poſtea Guiſianis fratribus, Toloſæ, ut & aliis in locis, oborta ingens ſeditio; cui dum pro muneris ſui auctoritate reſiſtere, nomenque Regium tueri, ac defendere nititur, acerrimam rabidæ jam plebis iram in ſe derivavit. Monitus proinde ab amicis, ut receſſu ſibi conſuleret, reſpondit vir patriæ amantiſſimus; ſe quidem tanquam ex alta ſpecula proſpicere tempeſtatem, urbiſque everſionem; cæterum ruina ejus malle obrui, quàm committere, ut aut deſeruiſſe eam, aut ſeditioni cauſſam dediſſe videretur. Neque multò pòſt Durantius, cùm curru vectus

è curia exiret, ab efferata multitudine pænè oppressus est, gladiorum ictibus undique curru perforato; quos ille, resupino jacens corpore, atque aurigâ per medium conjuratorum globum equos impellente, utcunque devitavit. Tandem verò cùm ad putei marginem rotæ citatissimæ desiliissent; ipse pedes in Capitolium, munitissimum totâ urbe locum, se recepit. In Dominicanorum deinde cœnobium detrusus, arctaque adeò custodiâ servatus est, ut accessus ad eum ipsi vix conjugi patuerit. Morti destinatus, atque à stipatorum nequissimo furenti plebi traditus, cùm vultu constanti, quid tanto dignum odio facinus commisisset, adstantes rogaret; multique, qui auctoritatem antea viri suspexerant, vim abstinerent; repertus est unus, qui mediam turbam perrumpens, ictu sclopeti senis pectus transverberavit. Mox incumbentes alii innumeris plagis confodiunt jacentem, corpusque per vias raptatum in platea S. Georgii sistunt, atque ad portam

ferream pegmatis in pedes erectum laqueo ſuſpendunt. Quidam etiam nihil ſentienti barbam vellicabant, magno certè veſanæ amentiæ documento.

Henricus Stephanus.

Qui illuſtriori Stephanorum typographiæ finem impoſuit, faciat quoque Appendici meæ Henricus Stephanus. Sanè ſi quiſquam inter rei literariæ principes referri mereatur; vel ille omnium facilè judicio cenſebitur. Erat iſti viro ſumma ingenii fœcunditas, & ſive Græcè, ſive Latinè ſcriberet, utriusque linguæ uſus, & facultas paratiſſima. Quot veterum, tum ſacrorum, tum profanorum volumina ex celeberrima ejus officina exiere multò quàm prius emendatiora, venuſtioribus multò typis excuſa, & doctiſſimis ipſius commentariis illuſtrata! Nihil verò laborum pejus unquam ceſſit, quàm ſcripta pro Herodoto apologia. Iſto quippe libro cùm graviſſimè in ſacrum iſtum cucullatorum ordinem peccâſſe judicaretur, ignibus fuiſſet expiandus, niſi imminenti periculo tempore ſe ſubduxiſſet. Ste-

phano itaque fugâ sibi consulente, atque in nivosis Arverniæ montibus latitante, cremata à tortore effigies pro ipso pœnas luit. Vnde jocabatur sæpe, ut erat ingenio cavillator: *nunquam se magis riguisse, quàm cùm Parisiis ustularetur.* Multis deinde peregrinationibus diu in Germania vagus, cùm patriam oblivisci non posset, Lugdunum se contulit; ubi opibus, atque ipso etiam ingenio destitutus, vitæ, & tot exantlatis pro republ. Literaria laboribus, in nosocomio finem fecit.

Atque hi sunt, quos ex Italia, Galliâque, viros calamitatibus memorabiles colligere me, majoribus immersum, siverunt temporis angustiæ. De Germanis, Belgis, & cæterarum gentium eruditis, aliàs fortè, volente Deo, agemus.

FINIS.

desistere coactus, & totum illum Philosophiæ patrem Latinâ veste induere, vetitus est. Urgens videlicet rei familiaris egestas à jucundo Musarum otio abducebat, atque aliò trahebat invitum. Cùm igitur ad tuendum eruditionis decus necessaria deessent fortunæ subsidia; apud typographos Parisienses mendis operarum corrigendis inops, ac debile senium, sustentare compulsus, in rerum tandem omnium penuria defecit.

Io. Stephanus Durantius.

Apparuit luculenter in Ioanne Stephano Durantio, plerosque tum Tolosanæ factionis homines, dum Catholicæ religionis caussam libidini suæ prætenderent, non aliò intendisse, quàm ut optimorum civium internecione teterrimam imperio pestem molirentur. Nullum enim in efferâ istâ animorum dissensione vidit Gallia, qui religionem illam aut coleret constantiùs, aut majore studio, laboréque promoveret. Vir quippe antiqua morum gravitate, & doctrinâ conspicuus, de sacris Ecclesiæ ritibus librum con-

conſcripſit, adeò quidem probatum, ut poſt mortem ejus Romæ, ipſius Sixti V Pontificis Maximi juſſu, & expenſis, ederetur. Patre is Senatore natus, omnibusque artibus, eximio Juriſconſulto dignis, inſtitutus, poſtquam Regiæ advocationis in patrio Senatu munus per annos aliquot adminiſtrâſſet, ad ipſum ſenatus principatum, admirabili cum totius urbis, & provinciæ lætitiâ, provectus eſt. Cæſis poſtea Guiſianis fratribus, Toloſæ, ut & aliis in locis, oborta ingens ſeditio; cui dum pro muneris ſui auctoritate reſiſtere, nomenque Regium tueri, ac defendere nititur, acerrimam rabidæ jam plebis iram in ſe derivavit. Monitus proinde ab amicis, ut ſeceſſu ſibi conſuleret, reſpondit vir patriæ amantiſſimus; ſe quidem tanquam ex alta ſpecula proſpicere tempeſtatem, urbiſque everſionem; cæterum ruina ejus malle obrui, quàm committere, ut aut deſeruiſſe eam, aut ſeditioni cauſſam dediſſe videretur. Neque multò pòſt Durantius, cùm curru vectus

è curia exiret, ab efferata multitudine pænè oppressus est, gladiorum ictibus undique curru perforato; quos ille, resupino jacens corpore, atque aurigâ per medium conjuratorum globum equos impellente, utcunque devitavit. Tandem verò cùm ad putei marginem rotæ citatissimæ desiliissent; ipse pedes in Capitolium, munitissimum totâ urbe locum, se recepit. In Dominicanorum deinde cœnobium detrusus, arctaque adeò custodiâ servatus est, ut accessus ad eum ipsi vix conjugi patuerit. Morti destinatus, atque à stipatorum nequissimo furenti plebi traditus, cùm vultu constanti, quid tanto dignum odio facinus commisisset, adstantes rogaret; multique, qui auctoritatem antea viri suspexerant, vim abstinerent; repertus est unus, qui mediam turbam perrumpens, ictu sclopeti senis pectus transverberavit. Mox incumbentes alii innumeris plagis confodiunt jacentem, corpusque per vias raptatum in platea S. Georgii sistunt, atque ad portam

fer-

ferream pegmatis in pedes erectum laqueo suspendunt. Quidam etiam nihil sentienti barbam vellicabant, magno certè vesanæ amentiæ documento.

Qui illustriori Stephanorum typographiæ finem imposuit, faciat quoque Appendici meæ Henricus Stephanus. Sanè si quisquam inter rei literariæ principes referri mereatur; vel ille omnium facilè judicio censebitur. Erat isti viro summa ingenii fœcunditas, & sive Græcè, sive Latinè scriberet, utriusque linguæ usus, & facultas paratissima. Quot veterum, tum sacrorum, tum profanorum volumina ex celeberrima ejus officina exiere multò quàm prius emendatiora, venustioribus multò typis excusa, & doctissimis ipsius commentariis illustrata! Nihil verò laborum pejus unquam cessit, quàm scripta pro Herodoto apologia. Isto quippe libro cùm gravissimè in sacrum istum cucullatorum ordinem peccâsse judicaretur, ignibus fuisset expiandus, nisi imminenti periculo tempore se subduxisset. Ste- *Henricus Stephanus.*

phano itaque fugâ sibi consulente, atque in nivosis Arverniæ montibus latitante, cremata à tortore effigies pro ipso pœnas luit. Vnde jocabatur sæpe, ut erat ingenio cavillator : *nunquam se magis riguisse, quàm cùm Parisiis ustularetur.* Multis deinde peregrinationibus diu in Germania vagus, cùm patriam oblivisci non posset, Lugdunum se contulit; ubi opibus, atque ipso etiam ingenio destitutus, vitæ, & tot exantlatis pro republ. Literaria laboribus, in nosocomio finem fecit.

Atque hi sunt, quos ex Jtalia, Galliâque, viros calamitatibus memorabiles colligere me, majoribus immersum, siverunt temporis angustiæ. De Germanis, Belgis, & cæterarum gentium eruditis, aliàs fortè, volente Deo, agemus.

FINIS.